

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بررسی سند ملی آموزش ۲۰۳۰

روند شکل‌گیری آموزش ۲۰۳۰

در مقدمه بیانیه اینچئون و چارچوب عمل آورده شده است: از سال ۲۰۰۰ تاکنون؛ یعنی از زمان تعیین شش هدف آموزش برای همه و اهداف توسعه هزاره، اگر چه جهان در زمینه‌ی آموزش پیشرفت قابل ملاحظه‌ای داشته است، اما دسترسی به این اهداف تا مهلت مقرر آن؛ یعنی تا سال ۲۰۱۵ تحقق نیافت؛ از این رو برای به پایان رساندن دستور کار ناتمام آموزش برای همه، به انجام اقدامات تکمیلی نیازمند هستیم. در قالب هدف چهارم سند «دگرگون‌سازی جهان ما: دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار - تضمین آموزش با کیفیت، برابر و فراگیر و ترویج فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همه» (که از این پس، از آن تحت عنوان آموزش ۲۰۳۰ یاد می‌شود) و اهداف وابسته به آن، جهان دستور کار بلند پروازانه تری را در حوزه آموزش برای دوره‌ی زمانی ۲۰۱۵ تا ۲۰۳۰ ایجاد کرده است.

× به گفته ی بیانیه ی مذکور، این سند از طریق فرآیند مشاوره‌ای و گسترده توسط کشورهای عضو و با تسهیل‌گری یونسکو و سایر شرکا (قابل ذکر است منظور از شرکا سازمان‌هایی از جمله یونیسف، بانک جهانی، برنامه توسعه ملل متحد، صندوق جمعیت ملل متحد، اژانس زنان ملل متحد، سازمان ملل متحد است) تنظیم شده است. طبق مدارک موجود در تصویب‌نامه شماره ۵۲۹۱۳/۷۶۴۰۳ هیئت دولت آورده شده است یکی از تعهدات جمهوری اسلامی ایران در صحنه ی بین‌المللی برنامه آموزش ۲۰۳۰ است. در نشست اینچئون کره جنوبی با حضور وزرای آموزش و پرورش، توافق‌نامه "مسقط" که از طریق مشاوره‌های گسترده منطقه‌ای و جهانی تدوین و در اجلاس جهانی "آموزش برای همه" (EFA ۲۰۱۴) تصویب گردید و اهداف آموزشی پیشنهادی کارگروه آزاد اهداف توسعه پایدار (SDG) (ها) یادآوری گردید.

سخنان و اهداف آژانس های بین المللی به سند آموزش ۲۰۳۰

- ✘ " ... تضمین نمائیم و کاری کنیم که در سایه آموزش با کیفیت، ارزش هایی مانند: صلح، عدالت، حقوق بشر و برابری جنسیتی نهادینه شوند..."
- ✘ باباتونده اسوتی مهین
- ✘ رئیس اجرایی صندوق جمعیت ملل متحد
- ✘ " ... تنها در صورتی می توانیم به جهانی مملو از تساوی دست یابیم که آموزش نیز همین مفهوم را در جهان ترویج کند..."
- ✘ فومزیل ام لامبوان جی کوکا
- ✘ رئیس اجرایی آژانس زنان ملل متحد و معاون دبیر کل سازمان ملل متحد
- ✘ " ... این بیانیه، دولت ها را به فراهم کردن فرصت های یادگیری مادام العمر برای افراد ترغیب می کند، تا تک تک افراد به رشد (فکری) ادامه دهند و عوامل مثبتی برای تغییر باشند..."
- ✘ ایرینا بوکورا
- ✘ مدیر کل یونسکو

تدوین سند ملی:

✘ با وجود ادعای مسئولان یونسکو به اینکه سند آموزش ۲۰۳۰ در کشورهای مختلف بر اساس اولویت ها و شاخص های ملی، بومی شده است مواردی برای کذب این ادعا وجود دارد: در پیشگفتار کتابچه بیانیه اینچئون، که توسط دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو در ایران نگارش شده است آورده شده است که دولت ها موظفند تا اهداف جهانی را در اهداف، سیاستها، طرح ها و اقدامات ملی، چرخه سیاستگذاری و برنامه ریزی، سازماندهی نظام های آموزشی و آماده سازی منابع ادغام کنند... اجرای آموزش ۲۰۳۰ در سطح ملی، می بایست بر مبنای رویکردی فرابخشی باشد که بر اساس همکاری موثر، تمرکز بر نتایج گسترش شراکت، شفافیت، مسئولیت مشترک و وحدت عمل همه عاملان شکل گرفته است. با توجه به تنوع ماهیت نهادهای متولی آموزش در کشورها برخی از اصول عمومی که می تواند به هماهنگی مناسب جهت تحقق موثر اهداف ۲۰۳۰ در چارچوب دستور کار ۲۰۳۰ توسعه پایدار ملل متحد کمک کنند، عبارتند از هدایت دولتی و جلب مشارکت فرابخشی، حفظ ساختارهای موجود و انطباق آن ها با آموزش ۲۰۳۰، اجرای اقدامات فراتر از وزارت آموزش و جلب مشارکت وزارت ها و سازمان های مرتبط با بهداشت، جوانان، کار، امور اجتماعی، مدیریت، برنامه ریزی، بودجه و تامین هماهنگی اجرای آموزش ۲۰۳۰ با سایر اهداف توسعه پایدار ۲۰۳۰ ملل متحد.

نظام تدوین برنامه آموزش : ۲:۳

✘ این برنامه در سطح جهانی تدوین و تصویب شده، در سطح منطقه ای مورد تقسیم کار قرار گرفته، در سطح ملی تدوین و اجرا می شود و در سطح جهانی - منطقه ای - ملی مورد نظارت و ارزیابی قرار می گیرد. لذا ضروری است همزمان به هم سویی با دستور کار جهانی، اقدامی ملی برای تدوین برنامه ی کشوری (مشتمل بر سیاستگذاری، شاخص سازی و نظارت) در راستای محتوای جهانی برنامه، انجام گیرد.

مصوبه هیات وزیران

- × در این مصوبه که در تاریخ ۲۵/۶/۹۵ تصویب شده آمده است:
- × به منظور هماهنگی و ارائه راهکار تحقق اهداف و تعهدات برنامه آموزش ۲۰۳۰ همسو با اهداف و تعهدات برنامه اهداف توسعه پایدار، کارگروه ملی آموزش ۲۰۳۰ با مسئولیت وزارت آموزش و پرورش بدون گسترش تشکیلات سازمانی و با استفاده از امکانات و ظرفیت های موجود در آن وزارتخانه و با حضور نمایندگان دستگاه های زیر تشکیل می شود:...
- × کارگروه ملی آموزش ۲۰۳۰ موظف است برنامه اجرایی و نظارتی تحقق کامل آموزش ۲۰۳۰ را در سطوح ملی و استانی با بهره گیری از تمامی ظرفیت های موجود در دستگاه های اجرایی مرتبط و همسو با اهداف برنامه های توسعه کشور، اسناد راهبردی توسعه، نقشه جامع علمی کشور، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه اهداف توسعه پایدار تهیه کند.
- × دستگاه های اجرایی برای تحقق اهداف برنامه آموزش ۲۰۳۰ موظف به اجرای تصمیمات کارگروه می باشند.
- × کارگروه ملی آموزش ۲۰۳۰ موظف است گزارش پیشرفت کار و نحوه ی همکاری دستگاه های ذیربط را سالانه به هیئت وزیران و گزارش نهایی را به کمیسیون ملی یونسکو برای ارسال به مرجع بین المللی مربوطه ارائه کند.

ابهامات و ایرادات سند:

- ✘ در اصل وجود و تبعیت از برنامه های توسعه در کشور بسنده میکنیم به این کلام مقام معظم رهبری (مدظله العالی) که می فرمایند: بنده این توسعه غربی را به هیچ وجه قبول ندارم؛ پایه هایش غلط است، مبانی اش غلط است، بسیاری از فروعاتش غلط است، اما معتقدم - نمی خواهم هم کلمه ی توسعه را که در واقع برگرفته از تعبیر انگلیسی و غربی است، به کار ببرم، عمدا کلمه ی پیشرفت را به کار میبرم - این پیشرفت اسلامی ایرانی می تواند به عنوان یک گفتمان به عنوان یک خواست عمومی مطرح بشود. شتاب دریافت های علمی از همین قبیل است.
- ✘ با وجود تاکیدات مقام معظم رهبری در این موضوع ما تعهد داده ایم که این برنامه ی توسعه را در کشور بطور کامل تحقق بخشیم. طبق چه استدلالی مسئولین می توانند توجیه کنند که این امر را متقبل شده اند در حالی که خلاف خواسته ی رهبری است. در حالی که امام خمینی (ره) غایت انقلاب اسلامی را تمدن سازی اسلامی میدانند ما متعهد به اجرای سندی می شویم که شعارش دگرگون ساختن جهان ما است یعنی قرار است ما بعد از گذشت ۴ دهه از انقلاب اسلامی کمک کنیم تا جهان را مطابق میل غربی ها دگرگون سازند؟ این در نقض اصل موضوع یعنی پذیرش اهداف توسعه. اهداف توسعه پایدار اگر کارگشا بود دانشجویان آمریکایی بعد از فارغ التحصیلی اعلام ورشکستگی نمی کردند و از هم گسیختگی در نهاد جامعه، یعنی خانواده هایشان اتفاق نمی افتاد و...

✘ یونسکو چارچوبی را برای بررسی مشکلات جهانی انسان‌ها بر اساس برابری کشورهای عضو ارائه می‌دهد که بر مبنای اصول جهان‌شمول، تنوع و کرامت انسانی استوار شده است. این سازمان به طور جدی در پی تقویت ارکان منسجمی است که صلح، توسعه پایدار و حقوق بشر را تشکیل می‌دهد و در زمینه فقرزدایی و ترویج گفت‌وگو میان تمدن‌ها، فرهنگ‌ها و مردم مشارکت می‌کند.

✘ اگر نگاهی به آئین نامه ی کمیته ی آموزش عالی یونسکو در ایران بیندازیم چند نکته جلب توجه میکند:

✘ در وظایف یونسکو به همفکری و همکاری با دانشگاه‌ها و سایر نهادهای علمی و تحقیقاتی به منظور تربیت نیروی انسانی مطابق با اولویت‌های جهانی اشاره شده است. دوباره خوانی این جمله کافی است تا متوجه بشویم تربیت نیروی انسانی کشور با اولویت‌های جهانی و با همفکری یک سازمان بین‌المللی انجام میشود!!! آیا فتح الفتوح انقلاب اسلامی که تربیت جوانان انقلابی است الان به نیروی انسانی با اولویت‌های جهانی تبدیل شده است؟

✘ معاضدت در تشکیل کرسی های دانشگاهی یونسکو، موسسات مقوله اول و دوم یونسکو در ایران؛ از جمله این کرسی ها کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی دانشگاه شهید بهشتی است که با یک رصد مختصر بخوبی درمیابیم که این کرسی ها به نهادینه کردن مبانی و آموزه های غربی همت گذاشته اند و در سال جاری هم با ایجاد کرسی در زمینه سلامت اجتماعی و توسعه باید منتظر نسخه های فرستاده شده از غرب جهت رسیدگی به معضلات اجتماعی باشیم.

✘ در قسمت دیگری از آئین نامه کمیته ی آموزش عالی اشاره ای به اصلاح و نوآوری در نظام آموزش عالی کشور مطابق با دستور کارهای یونسکو شده است که این هدف هم در جای خود جای تامل دارد و شاید به فهمیدن این هدف دلیل بروی زمین ماندن سند دانشگاه اسلامی، جواب داده شود و دل بستگی و الزام مسئولین به نسخه های غربی را بهتر نشان دهد. البته این فقط یک طرف قضیه است و باید منتظر این بود که در همین روزها در راستای اهداف سرمایه داری در جهان بحث آموزش آزاد و پولی شده آن را نظاره گر باشیم هر چند که این امر کم و بیش در حال اتفاق افتادن است؛ بله این امر هم از تجویز نسخه های شفا بخش غربی است.

✘ از نظر حقوقی طبق اصل هفتاد و هفتم:

عهدنامه ها، مقاوله نامه ها، قراردادها و موافقت نامه های بین المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

✘ با توجه به اینکه توافق نامه ی مسقط نیز شامل این بند قانونی میشود که در پی آن بیانیه اینچئون صادر شد و تعهد کشور در قبال اجرای برنامه ۲۰۳۰ را به دنبال داشت چرا در مجرای قانونی مجلس قرار نگرفت و بدون رعایت قانون مذکور به تصویب هیئت دولت رسید؟ یعنی توافق نامه ای که از نظر قانونی هنوز در مجرای تصویب مجلس قرار نگرفت چطور به تصویب هیات دولت و تشکیل کارگروه ۲۰۳۰ منجر شد؟

✘ نکته ی درخور توجه ی دیگر اینکه در تصویبنامه هیئت دولت آورده شده است تحقق کامل سند آموزش ۲۰۳۰ و همسویی با اسناد بالا دستی! در اصل دولت سند آموزش ۲۰۳۰ را فراتر و قانونی تر از اسناد بالا دستی قرار داده است همانطور که در متن اشاره شد راهبردها و اهداف کلان تماما در راستای شاخص های جهانی است و معیارهای ملی ارزشی ندارند.

✘ فراتر از همه ی این ایرادات رویکردی است که در آموزش ۲۰۳۰ وجود دارد آن هم تفاوت فاحش اهداف است. در این سند رسیدن به برابری جنسیتی، آزادی جنسی (در تحقق اهداف بهداشت و زنان) مدنظر است در حالی که دستور اسلام بر این نیست. به عنوان مثال برای رسیدن به برابری جنسیتی ما موظف شده ایم تمام کلیشه های مذهبی را از کتب هایمان حذف کنیم تا بچه های ما طبق اصول غربی بزرگ شوند نه طبق دستور اسلام

✘ این سند از این جهت که بر سایر اسناد بالادستی ارجحیت دارد و طبق مصوبه دولت اعتباری دارد که مصوبات کارگروهش در تمام دستگاه های دولتی لازم الاجراست ، خود جای تعجب زیادی است و اصلا بقدری مقبولیت ندارد که بخواهیم در مورد متن آن که البته فقط اهداف کمی است و ویژگی اهداف کیفی و مهم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در آن وجود ندارد ، صحبت کنیم. فقط این تذکر را میدهیم که دسترسی بی حد و اندازه برای یک سازمان بین المللی به اطلاعات دانش آموختگان کشورمان خطرناک و زمینه ساز یک نفوذ گسترده است. مسئولین محترم طبق چه استدلالی حتی آمار مدارس زلزله خیز و استحکام ساختمان ها مدارس را در اختیار مراجع بین المللی قرار داده اند. چرا انقلاب داده ها انقدر برای این مرجع بین المللی مهم است. آیا مفهوم انقلاب داده چیزی جزء دسترسی و برنامه ریزی برای تک تک افراد جامعه در جایگاه ها متفاوت است.

و در آخر:

✘ در آخر لازم میدانیم تذکر جدی به مسئولین نسبت به رویکرد و اتفاقات مذکور دهیم چرا که نفوذ و جدی گرفتن آن مدتهاست که از سمت مقام معظم رهبری (مدظله العالی) بیان شده است و این کارگروه با این اختیارات می تواند یک نفوذ سازمانی را شکل دهد.